

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 495/2018-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ľudovítom Földesom, advokátska kancelária, Domašská 11, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s namietaným porušením čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava III č. k. 11 Pc 7/2016-139 z 25. júla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. septembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva podľa

čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v spojení s namietaným porušením čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru uznesením Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 Pc 7/2016-139 z 25. júla 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd napadnutým uznesením uložil sťažovateľovi ako žalobcovi, aby v lehote 15 dní odo dňa doručenia napadnutého uznesenia zložil preddavok na trovy spojené s vypracovaním znaleckého posudku vo výške 1 200 eur na depozitný účet okresného súdu. Okresný súd v odôvodnení uznesenia uviedol:

„Na pojednávaní dňa 19.09.2017 právny zástupca žalobcu navrhol, aby súd nariadil znalecké dokazovanie znaleckým ústavom...“

O povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, ktoré nariadil súd, rozhodol súd podľa § 253 ods. 1 CSP podľa ktorého, môže uložiť strane, aby zložila preddavok na trovy dôkazu v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania, ktorý navrhla. Pokiaľ žalobca v uvedenej lehote nezloží preddavok, súd podľa § 253 ods.3 CSP dôkaz nevykoná.“

3. Sťažovateľ namieta, že ako strane konania, žalobcovi v súdnom konaní pod sp. zn. 11 Pc 7/2016, mu bolo priznané oslobodenie od platenia súdneho poplatku podľa § 254 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré mu nebolo podľa § 254 ods. 2 CSP v tomto konaní odňaté, a okresný súd pred uložením mu povinnosti napadnutým uznesením neskúmal, či sa sťažovateľovi zmenili pomery natoľko, že by to odôvodňovalo zrušenie oslobodenia od platenia súdneho poplatku. Podľa sťažovateľa okresný súd napriek tomu uložil sťažovateľovi povinnosť zložiť preddavok na vykonanie znaleckého dokazovania vo výške 1 200 eur, čo je vzhľadom na výšku mesačného príjmu a jeho majetkové pomery, zdravotný stav a sociálne pomery spôsobilé vystaviť sťažovateľa riziku privedenia stavu hmotnej núdze.

3.1 Sťažovateľ tvrdí, že bol napadnutým uznesením okresného súdu diskriminovaný, pretože nezaplatením napadnutým uznesením mu uloženého preddavku v sume 1 200 eur (podľa jeho slov pre neho ako strane konania v likvidačnej výške) na trovy znaleckého dokazovania (podľa sťažovateľa v rozpore s objektívnym skutkovým a právnym stavom

zisteným súdom v konaní sp. zn. 11 Pc 7/2016) by nemal sťažovateľ umožnené okresným súdom riadne uplatňovať svoje zákonné právo na súde.

3.2 Sťažovateľ ďalej dôvodí, že okresný súd sa vo vydanom napadnutom uznesení a v jeho odôvodnení vôbec nezaoberá objektívnou právne relevantnou skutočnosťou, že sťažovateľovi ako strane konania bolo v predmetnom konaní uznesením okresného súdu č. k. 11 Pc 7/2016-92 z 25. apríla 2017 priznané oslobodenie od platenia súdneho poplatku podľa § 254 CSP. Sťažovateľ poukazuje, že okresný súd v napadnutom uznesení túto právne relevantnú skutočnosť vôbec nespomína a ani sa s ňou nevysporiadal v odôvodnení napadnutého uznesenia. Podľa sťažovateľa tak okresný súd učinil napriek tomu, že táto objektívna právna skutočnosť je jediným zákonným dôvodom vyplývajúcim priamo zo zákona (ex lege) na neuloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania podľa § 253 ods. 2 CSP. Podľa sťažovateľa okresný súd odôvodnenie napadnutého uznesenia zakladá len na strohej citácii zákona. Z tohto dôvodu napadnuté uznesenie okresného súdu podľa mienky sťažovateľa nespĺňa ani základné zákonné procesné požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutie súdu.

3.3 Sťažovateľ tvrdí, že okresný súd pri vydaní napadnutého uznesenia navyše nebral do úvahy sociálne a ani majetkové pomery sťažovateľa.

4. Sťažovateľ navrhol vydať tento nález:

„Základné právo sťažovateľa ... na zákaz diskriminácie podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy SR a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, jeho základné právo vlastníť majetok, podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, jeho právo na spravodlivé a rýchle súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, jeho a právo na účinný opravný prostriedok upravené v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava III. č.k.: 11 Pc/7/2016-139, zo dňa 25.júla 2018 porušené bolo.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava III. č.k.: 11 Pc/7/2016-139, zo dňa 25.júla 2018 sa zrušuje a vec sa Okresnému súdu Bratislava vracia na ďalšie konanie

Okresný súd Bratislava III. je povinný do 2 /dvoch/ mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi ... vo výške 3.000,- eur (slovom tritisíc eur)...

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi ... náhradu trov konania, právniho zastúpenia vo výške sumy 325,41 eur, ktorú náhradu Okresný súd Bratislava III. je povinný zaplatiť na účet právniho zástupcu sťažovateľa...“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto

možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Ústavný súd opakovane vo svojej judikatúre zdôrazňuje a dáva na známosť, že považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného súdneho procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08).

7.1 Čo sa týka napadnutého uznesenia okresného súdu, ústavný súd uvádza, že v danom prípade navyše ani nejde o rozhodovanie o samotnej povinnosti uhradiť trovy konania (ktorá by bola ukladaná jednej či druhej strane sporu), ale ide o rozhodovanie týkajúce sa trov dôkazu (§ 253 CSP), ktoré je neoddeliteľne spojené s procesom dokazovania a vykonávaním dôkazov (§ 185 a nasl. CSP). Ide o oblasť „výsostných vôd“ všeobecného súdnictva, do ktorých ústavný súd nie je oprávnený vstupovať.

7.2 Zároveň takýmto rozhodnutím o trovách dôkazu nie je v zásade možné zasiahnuť do sťažovateľom označených ústavných práv, keďže nejde o rozhodovanie vo veci samej, ale ide o rozhodovanie vyskytujúce sa v procese dokazovania a procesnom priebehu

konania, ktoré svojím obsahom a účelom nespadá do rozsahu („scope“) akéhokoľvek hmotného či procesného ústavou alebo dohovorom garantovaného a chráneného práva alebo princípu.

7.3 Napadnuté uznesenie týkajúce sa trov dôkazu a povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu teda nepodlieha prieskumu zo strany ústavného súdu, netýka sa sťažovateľom označených ústavných práv ani nemá potenciál do týchto ústavných práv zasiahnuť. Pokiaľ by bol sťažovateľ presvedčený, že napadnutým uznesením uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania (§ 253 ods. 2 CSP) nekorešponduje s jeho právami a povinnosťami strany sporu oslobodenej od platenia súdnych poplatkov a uvedený preddavok na trovy dôkazu by nezložil, v dôsledku čoho by okresný súd sťažovateľom navrhnutý dôkaz nevykonal (§ 253 ods. 3 CSP), je oprávnený využiť zákonom daný prostriedok nápravy vo veci samej a v odvolacom konaní proti meritórnemu rozhodnutiu namietat', že okresný súd nesprávne procesne postupoval [odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP], v dôsledku čoho zároveň súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností [odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. e) CSP].

7.4 Z dôvodov dosiaľ komunikovaných je nevyhnutné sťažnosť zhodnotiť ako zjavne neopodstatnenú a je potrebné ju z toho dôvodu odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Ako *obiter dictum* ústavný súd nemôže nepoznamenať, že okresný súd v napadnutom uznesení rozhodoval podľa § 253 ods. 2 CSP, a nie podľa § 253 ods. 1 CSP, ako nesprávne okresný súd uvádza v odôvodnení napadnutého uznesenia. Na rozdiel od § 253 ods. 1 CSP, ktorý upravuje otázku povinnosti zloženia preddavku na trovy dôkazu pri navrhnutom vykonaní akéhokoľvek dôkazu (ide o fakultatívnu možnosť súdu uložiť povinnosť zložiť preddavok na trovy dôkazu), ustanovenie § 253 ods. 2 CSP upravuje špeciálne situáciu, kedy strana sporu navrhne vykonať ako dôkaz znalecké dokazovanie a súd obligatórne uloží strane sporu povinnosť zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania. V prípade sťažovateľa tento navrhol vykonať práve

znalecké dokazovanie, a teda na jeho návrh a ukladanie povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu sa vzťahuje jedine § 253 ods. 2 CSP.

8.1 Ustanovenie § 253 ods. 2 CSP (v znení: „Ak súd ustanoví znalca a strane nebolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku, najneskôr spolu s ustanovením znalca uloží povinnosť zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania.“) zároveň upravuje, že povinnosť uložiť strane, ktorá navrhla znalecké dokazovanie, zložiť preddavok, však súd nemá, ak strane bolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku. Právna teória k uvedenému ustanoveniu § 253 ods. 2 CSP uvádza, že *„Individuálny režim má... znalecké dokazovanie , ktoré je ex lege povinne preddavkované; s výnimkou strany, ktorej bolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 254 CSP. Takýto subjekt nemožno zaťažiť povinnosťou zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania. Zákon však na tento účel výslovne vyžaduje, aby bolo strane oslobodenie od súdneho poplatku riadne priznané.“* (pozri Števček, M. – Ficová, S. – Baricová, J. – Mesiarkinová, S. – Bajánková, J. – Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 905).

8.2 Aj keď napadnuté uznesenie nepodlieha prieskumu zo strany ústavného súdu, netýka sa sťažovateľom označených ústavných práv ani nemá potenciál do týchto ústavných práv zasiahnuť, ústavný súd vidí záťaž v napadnutom uznesení okresného súdu a v sťažovateľovi uloženej povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, keďže sťažovateľovi bolo v predmetnom konaní sp. zn. 11 Pc 7/2016 uznesením okresného súdu č. k. 11 Pc 7/2016-92 z 25. apríla 2017 priznané podľa § 254 CSP oslobodenie od súdneho poplatku za žalobu. Bude však napokon záležať od ďalšieho procesného postupu okresného súdu v rámci dokazovania (t. j. od vykonania toho-ktorého navrhovaného dôkazu napriek napadnutému uzneseniu) a postoja sťažovateľa k napadnutému uzneseniu (a povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania), či bude sťažovateľ oprávnený následne v merite veci využiť riadne opravné prostriedky z dôvodov, ako to ústavný súd naznačil už v bode 7.3 toho uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2018